

JONO NOREIKOS (GENEROLO VĖTROS) VEIKLA NACIŲ OKUPUOTOJE LIETUVOJE

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – Centras) istorikai yra visapusiškai ištyrę Lietuvos kariuomenės karininko kpt. Jono Noreikos (slap. Generolas Vėtra) veiklą vokiečių ir sovietinės okupacijų laikotarpiu.

Pirmosios sovietinės okupacijos metais J. Noreikos veikloje ryškūs patriotinės, rezistencinės veiklos bruožai. Taip teigti leidžia gyvenimo faktai, susiję su jo naryste lietuvių 1940–1941 m. antisovietiniame pasipriešinimo judėjime, tarnyba lietuvių administracijoje. 1941 m. birželio 22 d. prasidėjus Vokietijos–Sovietų Sąjungos karui, Lietuvos antisovietinio pasipriešinimo judėjimo dalyviai nuo pagrindinės veiklos perėjo prie ginkluoto pasipriešinimo sovietų režimui, kilo 1941 m. Birželio sukilimas. Susiformavę lietuvių sukilėlių būriai pradėjo kovinius veiksmus prieš raudonarmiečius, sovietų režimo rėmėjus, siekiant įsitvirtinti apskričių, valsčių centruose dar iki vokiečių kariuomenės atėjimo. Yra žinių, kad Plungės vls. Mardosų k. J. Noreika organizavo 12 kovotojų grupę. Jo vadovaujami sukilėliai buvo susidūrę su raudonarmiečiais prie Nausodžio kaimo, ties Liudo Meškausko sodyba, ties Stonaičių tiltu (*Lietuvių tautos sukilimas: 1941 m. birželio 23–28 d.*, Vilnius, p. 397). 1941 m. Birželio sukilimo dalyviai inicijavo veiksmus, siekiančius atkurti iki 1940 m. birželio 15 d. krašte funkcionavusių valdžios įstaigų, policinių struktūrų, kariuomenės, kitų visuomeninių junginių veiklą.

Atlikti J. Noreikos veiklos vokiečių okupacijos laikotarpiu tyrimai leidžia teigti, kad ji negali būti vertinama vienareikšmiškai. Žinios apie J. Noreikos veiklą po sukilimo, t. y. 1941 m. birželio pabaigoje ir liepos mėnesį gan fragmentiškos. Yra duomenų, kad J. Noreika yra dirbęs Plungės lietuviškoje komendantūroje. Apie tai liudijo po karo teistas Plungės bažnyčios kunigas Povilas Pukys per 1945 m. rugpjūčio 4 d. apklausą. Jis pasakojo, kad pirmąją okupacijos dieną Plungėje buvo įsteigta komendantūra, kuriai vadovavo jam nepažįstamas karininkas, turėjęs kapitono laipsnį. Komendanto pareigas jis ėjęs dvi dienas, po to šias pareigas perėmė karininkas Povilas Alimas (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 34851/3, l. 15 a.p -16*). Taip pat yra žinių, kad J. Noreika 1941 m. liepos mėn. gyveno Telšiuose. Čia jis vadovavo Telšių aps. LAF organizacijai ir aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Vadovaudamas vietos aktyvistų štabui, jis prisidėjo prie teisinio persekiojimo asmenų, kurie 1940–1941 m. bendradarbiavo su sovietų okupaciniu režimu. 1941 m.

liepos 30 d. komisija Telšiuose, į kurios sudėtį įėjo aktyvistų vadas kpt. Noreika, Telšių apskrities viršininkas Ramanauskas, Telšių apygardos saugumo policijos viršininkas Čipkus, kiti asmenys, priėmė nutarimą skirti Jurgiui Endriuškai tris mėnesius įkalinimo darbo stovykloje (V. Ašmenskas, *Generolas Vėtra, Vilnius, 1997, p. 24; Masinės žudynės Lietuvoje 1941–1944 m., Vilnius, 1973, d. 2, p. 286*).

Apibendrinant galima teigti, kad 1941 m. liepos mėn. kpt. Joną Noreiką siejo tarnybiniai ryšiai su dvejomis įstaigomis – Telšių LAF organizacija ir Plungės komendantūra.

Esama žinių, kad 1941 m. liepos mėn. Telšių miesto komendantas Svilas ir Telšių apskrities viršininkas Ramanauskas pakvietė kpt. J. Noreiką į Telšių miesto inteligentų susirinkimą, kuris įvyko 1941 m. liepos pradžioje Ramanausko kabinete, dalyvaujant apie 30 asmenų. Susirinkime svarstyta: 1) išlaisvinimo nuo bolševikų šventės rengimas; 2) mitingo rezoliucijos parengimas; 3) mitingo organizavimas pirmąjį liepos sekmadienį (pirmasis sekmadienis buvo 1941 m. liepos 6 d.). Šventei organizuoti išrinktas 12 asmenų komitetas, kurio nariu tapo ir J. Noreika. Jis parengė rezoliuciją, kuria Telšių gyventojai sveikina prof. J. Ambrazevičiaus vadovaujamą Lietuvos laikinąją vyriausybę ir reiškia pasitikėjimą ja. Mitinge J. Noreika pasakė kalbą, akcentuodamas sovietų padarytas skriaudas lietuvių tautai, teigdamas, kad sovietai karą pralaimės, kad Lietuva bus laisva ir nepriklausoma. Per mitingą buvo perskaitytas rezoliucijos tekstas, mitingo organizatoriai po rezoliucija surinko apie 300 parašų. Po to rezoliucija buvo nuvežta į Kauną ir įteikta Laikinajai vyriausybei, t. y. ministrui pirmininkui J. Ambrazevičiui (V. Ašmenskas, *Generolas Vėtra, Vilnius, 1997, p. 24–25; LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, t. 1, l. 125–127*).

1941 m. liepos pabaigoje lankydamasis Kaune J. Noreika susitiko su buvusiu Lietuvos kariuomenės pulkininku Šlepečiu, kuris tuo metu buvo Laikinosios vyriausybės vidaus reikalų ministras. J. Noreika jį pažinojo dar nuo tarnybos Lietuvos kariuomenėje laikų. Ministras pasiūlė J. Noreikai užimti Šiaulių apskrities viršininko pareigas. Jis sutiko ir Šlepetys tuojau pat pasirašė įsakymą dėl jo paskyrimo į šias pareigas. Kitą dieną J. Noreika išvyko į Šiaulius ir 1941 m. rugpjūčio 3 d. perėmė iš Igno Urbaičio apskrities viršininko pareigas (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, t. 1, l. 127–128*). Pagal kitus duomenis jis apskrities viršininko pareigas pradėjo eiti nuo rugpjūčio 5 d. (*LCVA, f. R-1099, ap. 1, b. 1, l. 107*).

Nacių režimas nuo pirmųjų okupacijos dienų Lietuvoje pradėjo įgyvendinti dar prieš karą suplanuotą žydų persekiojimo ir naikavimo politiką. Nuo 1941 m. birželio pabaigos iki rugsėjo vidurio žydai pirmiausiai buvo izoliuojami, t. y. suvaromi į laikinąsias koncentracijos stovyklas, mažuosius getus provincijoje, didžiuosius getus Vilniuje, Kaune, Šiauliuose. Po to, t. y. praėjus kelioms dienoms arba savaitėms, vykdavo izoliuotų žydų naikavimo operacijos. Naciams į žydų persekiojimą ir naikinimą pavyko įtraukti ir dalį krašto gyventojų, dirbusių civilinėje

administracijoje, įvairiose lietuvių policijos tarnybose. Tačiau Centro istorikų atlikti pakartotiniai išsamūs tyrimai nepatvirtino išeivijos lietuvių, buvusio Telšių apskrities Plungės valsčiaus gyventojų, dirbusio Plungės komendantūroje, Aleksandro Pakalniškio prisiminimuose pateiktų teiginių, esą J. Noreika yra buvęs žydų masinio naikinimo operacijų dalyvis. 1941 m. liepos 15–16 d. Telšių aps. Plungės vls. Kaušėnų k. Rudelio atkalnėje (4 km. į šiaurvakarius nuo Plungės, 600 m. nuo Plungės–Kretingos vieškelio) buvo nužudyta apie 1800 žmonių (*Masinės žudynės Lietuvoje (1941–1944 m.)*, Vilnius, 1973, d. 2, p. 409). Pakalniškis prisiminimuose rašo: „Naktį iš liepos 12-tos į 13-tą buvo išžudyti Plungės žydai, neišskiriant nė moterų, nė vaikų. Prieš tai jie jau buvo uždaryti savo maldos namuose, iš kur kiekvieną vakarą buvo vežami grupelėmis į miškus ir šaudomi. Liepos 12-tą keli iš uždarymo pabėgę trijose vietose padegė miestą. Kai gaisro plėtimasis buvo sustabdytas, tuojau prasidėjo skerdynės. Vyko visą naktį, iki sekančios dienos, sekmadienio, pietų. Per sumą buvo užkasti paskutiniai Plungės žydai. Iki tų skerdynių kelias dienas aš dirbau Plungės komendantūros raštinėje. Komendantu buvo kapitonas Noreika. Buvo ir daugiau lietuvių karininkų komendantūroje, jų tarpe ir kapitonas Venclauskis iš Juodeikių. Jie buvo paskelbę jaunų vyrų mobilizaciją Plungės valsčiuje, todėl savo žinioje turėjo nemažą ginkluotų vyrų būrį. Iš vokiečių kariuomenės Plungėje tada buvo tik du mizernai atroda kareivėliai. Kai buvo sustabdytas gaisras, vienas iš tų kareivėlių atėjo į komendantūrą ir, truputį drebėdamas iš susijaudinimo, paklausė komendantą: – Ką jūs žadate daryti su tais sinagogoje uždarytais žydais? – Aš jau daviau įsakymą visus iki vieno sušaudyti, – atsakė lietuvių komendantas Noreika. Iš pagarbos tam mizernam vokiečiui buvo jis atsistojęs“ (A. Pakalniškis, *Per dvidešimtąjį amžių*, Chicago, 1995, p. 119). Taigi, pagal A. Pakalniškio prisiminimus išeitų, kad šias aukas baudėjai sušaudė vykdydami Plungės komendantų kpt. Jono Noreikos įsakymą.

Centro istorikai, remdamiesi galimai visų šiuo metu prieinamų archyvinių dokumentų analize, nustatė, kad minėtų įvykių aplinkybės paneigia A. Pakalniškio prisiminimuose pateiktus teiginius.

Pirma. Lietuvos ypatingajame archyve saugomos po karo teistų Plungės pagalbinės policijos būrio narių, kitų asmenų baudžiamosios ir kitokio tipo bylos (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 15668/3, 4619/3, 832/3, 34861/3, 6964/3, 1236/3, 12410/3, P-14200, 2833/3, P-16600, b. 35402/3, b. 29105/3, b. 17051/3, b. 21015/3, b. P-16827, b. 21012/3, b. 11284/3, ap. 46, b.1254*). Apklausiami buvę Plungės pagalbinės policijos nariai ir liudininkai Zenonas Rudavičius, Jonas Buivydas, Jonas Šližius, Zigmas Daržinskas, Leonas Laurinavičius, kunigas Povilas Pukys parodė, kad Plungės miestelio komendantas buvo lietuvis karininkas Povilas Alimas (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 6964/3, l. 24, 38 a.p.,45, b. 34851/3, l.15 a.p.,16, b. 12410/3, l. 15 a.p., b. 21015/3, l. 19*).

Remiantis jų liudijimais (ypač kunigo Povilo Pukio) darytina išvada, kad J. Noreika apskritai net nėra buvęs Plungės miesto komendantu.

Antra. Čia minėtose bylose J. Noreika nefigūruoja kaip masinių žudynių ties Kaušėnų kaimu organizatorius ar dalyvis. Kaltinamieji ir liudininkai per apklausas liudijo, kad žudynių organizatoriai buvo vokiečiai, o žydų konvojavimui ir sušaudymui ties Kaušėnais vadovavo Povilas Alimas ir jo pagalbininkas Pabrėža (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 6964/3, l. 18, 18 a.p., 24 a.p., 76 a.p., b. 15668/3, t. 1, 29, 56, 56 a.p.*).

Trečia. J. Noreika pats savo asmenine iniciatyva negalėjo įsakyti šaudyti Plungės žydus (vyrus, moteris, vaikus). Nacių okupacinės valdymo sistemos istoriniai tyrimai leidžia teigti, kad masinėse visų žydų – vyrų moterų ir vaikų – naikinimo operacijose dalyvavę lietuvių policinių struktūrų darbuotojai buvo klusnūs vokiečių saugumo policijos ir SD įstaigos pareigūnų nurodymų vykdytojais, t. y. buvo griežtai subordinuojamoje padėtyje.

Išdėstyti tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad 1941 m. liepos mėn. nacių okupacinei valdžiai nepavyko įtraukti J. Noreikos į Telšių aps. Plungės vls. vykusią žydų naikinimo operaciją.

Tačiau esami archyviniai duomenys, istoriniai darbai leidžia teigti, kad kpt. J. Noreikos veikla tuo metu, kai jis ėjo Šiaulių apskr. viršininko pareigas, buvo susijusi su žydų izoliavimu.

Šiaulių apskrityje vykusį žydų izoliavimo procesą galima sąlyginai išskirti du etapas. Pirmajame, nuo 1941 m. birželio pabaigos iki liepos 18 d., vyko pasirengimas konkretiems žydų izoliavimo darbams. Antrasis etapas, t. y. konkretūs su žydų izoliavimu susiję darbai, prasidėjo 1941 m. liepos antrojoje pusėje. 1941 m. liepos 18 d. pasirodė burmistro skelbimas dėl žydų padėties. Dalis Šiaulių miesto žydų turėjo persikelti į mieste įrengtą getą, kiti žydai turėjo persikelti į Žagarę (*Šiaulių getas: kalinių sąrašai 1942, Vilnius, 2002, p. 75*). Ignas Urbaitis, kuris 1941 m. liepą ėjo Šiaulių apskrities viršininko pareigas, 1941 m. liepos 23 d. paskelbė dokumentą Nr. 6, kuriuo visiems apskrities miestelių žydams nuo liepos 25 d. buvo įsakyta nešioti ant kairiosios krūtinės pusės Dovydo žvaigždę, vaikščioti ir rodytis viešose vietose nuo 6 iki 20 val. Miestelių žydai nuo 1941 m. liepos 25 d. iki rugpjūčio 15 d. turėjo persikelti gyventi į valsčių viršaičių bei miestų burmistrų nurodytas vietas. Žydai, kurie nevykdys šių nurodymų, turėjo būti baudžiami (*Masinės žudynės Lietuvoje 1941–1944 m. Dokumentų rinkinys, Vilnius, 1973, d. 2, p. 225–226; Šiaulių getas: kalinių sąrašai 1942, Vilnius, 2002, p. 72–80*).

Aukščiau minėtuose žydų diskriminavimo ir izoliavimo veiksmuose J. Noreika nedalyvavo, nes Šiaulių apskrities viršininko pareigas iš I. Urbučio perėmė 1941 m. rugpjūčio 3 (5?) d.

1941 m. rugpjūčio antrojoje pusėje pasirodė Šiaulių apskrities viršininko J. Noreikos pasirašyti raštai, susiję su žydų izoliavimu. Ostlando reicho komisaras Heinrichas Lohse 1941 m. rugpjūčio

13 d. paskelbė laikinasias direktyvas dėl elgesio su Ostlando reicho komisariato teritorijoje gyvenusiais žydais. Jose buvo nurodyta, kad kaimiškos vietovės turi būti išvalytos nuo žydų. Žydai turi būti sukonzentruoti miestuose arba didžiųjų miestų rajonuose, kuriuose turi būti sukurti getai. (*Уничтожение евреев СССР в годы немецкой оккупации (1941–1944). Сборник документов и материалов.* – Иерусалим: Яд Вашем, 1991, c. 47–48). Vykdydamas šias direktyvas Šiaulių apygardos komisaras Hansas Gewecke 1941 m. rugpjūčio 14 d. įsakė apskričių viršininkams ir miestų burmistrams visus žydus iškeldinti į getus (*LCVA, f. R-1099, ap. 1, b. 1, l. 151–152*). 1941 m. rugpjūčio 22 d. pasirodė Šiaulių apskrities viršininko J. Noreikos raštas „Visiems Šiaulių apskrities valsčių viršaičiams ir antraeilių miestų burmistrams“, kuris **skelbė, kad Šiaulių apygardos komisaras** įsakė žydus, pusiau žydus iškelti iš valsčių ir miestelių bei apgyvendinti juos viename rajone – gete. Buvo nurodyta, kad visų valsčių, antraeilių miestų ir miestelių žydai nuo rugpjūčio 25 iki 29 d. turi būti perkelti į Žagarės miestą. Perkėlimo reikalais turi pasirūpinti atitinkamos savivaldybės. Palikto žydų turto sąrašai turėjo būti pristatyti apskrities viršininkui. Apie įsakymo išpildymą valsčių viršaičiai ir burmistrai turėjo informuoti viršininką iki rugpjūčio 29 d. (*LCVA, f. R-1099, ap. 1, b. 1, l. 156*). 1941 m. rugsėjo 10 d. pasirodė kitas jo raštas „Nurodymai likviduoti žydų ir pabėgusių komunistų kilnojamąjį turtą“, kuris buvo skirtas valsčių viršaičiams ir antraeilių miestų burmistrams. Nurodymai skelbė, kad viena dalis turto (liuksusiniai baldai, medžiagų ritiniai, nevirtoti baltiniai) turi būti saugoma iki atskiro parėdymo. Dalį turto buvo numatyta skirti mokykloms, valsčiams, paštams, prieglaudoms, ligoninėms, kitoms įstaigoms. Buvo numatyta, kad dalį turto reikia išdalinti nuo karo nukentėjusiems asmenims ir parduoti jį iš varžytinių. Žemės ūkio gyvas ir negyvas inventorius turėjo būti išnuomoti laikiniems nuomininkams. Pinigai, gauti už parduotą turtą, turėjo būti pristatyti į apskrities valdybos kasą (*LCVA, f. R-1099, ap. 1, b. 1, l. 239*).

Ištirtuose archyvinuose dokumentuose ir istorikų darbuose nerasta jokių žinių, net užuominų, kad J. Noreika būtų buvęs Šiaulių apskrityje vykusių masinių žydų naikinimo operacijų dalyvis. Pabrėžtina, kad jis tokių funkcijų ir negalėjo atlikti, nes vokiečių okupacinė valdžia žydų naikinimo operacijoms vykdyti naudojo ne lietuvių civilinės valdžios, o policinių struktūrų pareigūnus. J. Noreika savo ruožtu buvo ne policinės struktūros, o civilinės įstaigos darbuotojas ir jos vadovas.

Apibendrinant galima teigti, kad vokiečių okupacijos laikotarpiu Jonas Noreika nėra dalyvavęs žydų masinėse naikinimo operacijose Telšių ir Šiaulių apskrityse. Tačiau okupacinei nacių valdžiai jį, kaip ir kitus lietuvių civilinės administracijos pareigūnus, pavyko įtraukti į su žydų izoliavimu susijusių reikalų tvarkymą.

Atkreiptinas dėmesys, kad vokiečių okupacijos laikotarpiu J. Noreikos veikloje pastebimos ryškios antinacinės nuostatos ir veiksmai. Damijonas Riauka, J. Noreikos bendražygis, apie jį surinkęs daug informacinės medžiagos, savo publikacijose yra pažymėjęs, kad „Jonas Noreika neskirstė okupanto į savus ir svetimus. Mūsų paklaustas, kaip mums reikia elgtis su vokiečiais Noreika pasakė: „Rusai mums nedraugai, o vokiečiai – ne broliai“. Be to, J. Noreika „kartu su kitais 10 Žemaitijos inteligentų reikalavo vokiečių vadovybę uždrausti genocidą prieš lietuvių ir žydų tautybių žmones ir suteikti Lietuvai savivaldą. 1943 m. vasarį mėn. parašė straipsnį „Šių dienų Vokietija“, kuriame demaskavo nacistų režimo pragaištingumą kaip lietuvių tautai, taip ir pačiai Vokietijai, kurį publikavo Šiaulių laikraštyje „Tėvynė“ („*Ūkininkas*“, Nr. 51, 1994 m. vasaris, „*Trimitas*“, Nr. 3, 1996 m. kovas).

1943 m. pradžioje J. Noreika aktyviai prisidėjo prie SS legiono steigimo Lietuvoje sužlugdymo. Kaip Šiaulių apskrities viršininkas J. Noreika pranešė generaliniams tarėjams, kad jis nevykdys įsakymų, susijusių su lietuvių mobilizacija į SS legioną (J. Matulionis, *Neramios dienos*, Torontas, 1975, p. 221). 1943 m. vasario 23 d. J. Noreika buvo iškvietas pas Šiaulių srities komisaro politinio skyriaus viršininką, kuris pareiškė, kad dėl vokiečių civilinės valdžios įsakymų nevykdymo ir dėl tendencingo straipsnio apie kelionę po Vokietijos miestus, jis 1943 m. vasario 23 d. atleidžiamas iš Šiaulių apskrities viršininko pareigų ir areštuojamas (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, t. 1, l. 168*). Iš pradžių J. Noreika kalintas Šiaulių kalėjime, vėliau, kovo 26 d., buvo išvežtas į Štuthofio koncentracijos stovyklą Vokietijoje (*LYA, f. K-1, ap. 61, krt. 15*), kur buvo kalinamas iki 1945 m. kovo 11 d. (V. Ašmenskas, *Generolas Vėtra*, Vilnius, 1997, p. 33, 35). Raudonosios armijos išlaisvintas su kitais Štuthofio kaliniais, gyveno Endau miestelyje. Sovietų buvo mobilizuotas į Raudonąją armiją eiliniu. Tarnavo iki 1945 m. lapkričio 27 d., demobilizuotas grįžo į Vilnių (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792, t. 1. 168–170*). 1945 m. gruodžio 10 d. įsidarbino Mokslų akademijoje Vilniuje juristkonsultantu (*Laisvės kovų archyvas*, Kaunas, 1993, t. 7, l. 173). Čia dirbo iki arešto 1946 m. kovo 16 d.

Baudžiamosios bylos duomenimis, 1946 m. sausio mėn. J. Noreika kartu su kitais įkūrė Lietuvos tautinę tarybą (toliau – LTT) kaip organizacinį centrą, turėjusį sujungti visas veikiančias pagrindžio organizacijas. LTT žinioje veikė ir Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vyriausioji vadovybė (toliau – LGPVV). J. Noreika (slap. *Generolas Vėtra*) 1946 m. kovo mėn. paskirtas LGPVV vadu (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, t. 1, l. 149–150*). LTT ruošėsi galimo karo atveju organizuoti sukilimą, išleido keliolika direktyvų ir įsakymų liečiančių organizacijos struktūrą. Pagrindinis LTT tikslas buvo atkurti nepriklausomą, demokratijos pagrindais tvarkomą suverenią Lietuvos valstybę. J. Noreika baudžiamosios bylos kaltinamojoje išvadoje (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, t. 4, l. 200–222*) bei nuosprendyje (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, s. b., l. 148–153*) **nebuvo kaltinamas**

žmonių žudymu (*LYA, f. K-1, ap. 58, b. 9792/3, t. 4, l. 200–222*). Vilniaus garnizono Karo tribunolas Vilniuje 1946 m. lapkričio 20–22 d. pripažino Joną Noreiką kaltu pagal RSFSR BK 58-1 „a“ str. ir skyrė jam mirties bausmę – sušaudyti, konfiskuojant visą jam priklausiusį turtą (*ten pat, t. 4, l. 261–265*). Nuosprendis jam įvykdytas 1947 m. vasario 26 d. Vilniuje (*S. Vaitiekus, Tuskulėnai: egzekucijų aukos ir budeliai (1944–1947), Vilnius, 2002, p. 246*).

Generalinė direktorė

Teresė Birutė Burauskaitė

Ši istorinė pažyma perduota:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kancleriui **Alminui Mačiuliui**,

Vilniaus miesto savivaldybės merui **Remigijui Šimašiui**,

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos direktoriui dr. **Sigitui Narbutui**